

Εθνικό Αρχαιολογικό
Μουσείο

Αρχαιολογικό
Μουσείο
Απειράνθου Νάξου

2ο
Γυμνάσιο
Νάξου

Διερευνώντας
την έννοια του
εθελοντισμού
στον πολιτισμό

Συμμετέχοντες

Σχολείο: 2^ο Γυμνάσιο Νάξου

Τάξη / Τμήμα: Γ1

Αριθμός μαθητών: 22

Αριθμός παλιννοστούντων / αλλοδαπών μαθητών: 4

Χώρες προέλευσης των παλιννοστούντων / αλλοδαπών μαθητών: Αλβανία

Σύντομη περιγραφή του προφίλ της τάξης και της κατάστασης που διαμορφώνεται: Σε όλα τα παιδιά αρέσει να αποκλίνουν από το παραδοσιακό μάθημα προς καινοτόμες και βιωματικές δράσεις, ενώ γύρω στα 14 παιδιά έχουν ιδιαίτερα ανεπτυγμένη κριτική ικανότητα. Είναι οι περισσότεροι πολύ καλοί συζητητές και εδραιώνουν τις απόψεις τους με επιχειρήματα. Κάποιοι έχουν συγκρουσιακές σχέσεις μεταξύ τους, τόσο αγόρια με κορίτσια όσο κι αγόρια μεταξύ τους, αλλά ξαναγίνονται πάλι φίλοι πολύ εύκολα. Υπάρχει ένας αλλοδαπός ο οποίος έχει ανάγκη να αφομοιωθεί, γι' αυτό και δεν θέλει καν να τον λέμε με το επίθετό του. Το ένα κορίτσι από τους 4 αλλοδαπούς έχει χαμηλή αυτοπεποίθηση. Όλα τα παιδιά έχουν ελάχιστες μουσειακές εμπειρίες και είχαν αρνητική προδιάθεση για τους μουσειακούς χώρους πριν την έναρξη του προγράμματος.

Ονόματα εκπαιδευτικών: Ειρήνη Ζαζάνη, Σοφία Κρητικού και Ιωάννα Βασαλάκη.

Μουσεία:

1. Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο
2. Αρχαιολογικό Μουσείο Απειράνθου Νάξου

Εκθέματα που έγιναν αντικείμενα διαπραγμάτευσης:

Το πρόγραμμα που σχεδιάστηκε από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο με τίτλο «Ιστορίες ζωής – Ιστορίες αλληλεγγύης: Τα μουσειακά αντικείμενα ως πεδίο διερεύνησης της έννοιας της αλληλεγγύης στον πολιτισμό», είχε σκοπό να εξετάσει τρεις διαφορετικές ιστορίες ζωής μέσα από τη βιογραφία επιλεγμένων μουσειακών αντικειμένων, που αναδεικνύουν την έννοια της αλληλεγγύης στον πολιτισμό. Συγκεκριμένα επιλέχθηκαν τα εξής αντικείμενα: α) Τα ευρήματα από τις ανασκαφές της Τροίας, που δώρισε η Σοφία Σλήμαν στο μουσείο β) Τα ευρήματα του ναυαγίου των Αντικυθήρων γ) Τα αγγεία της Βάρης, δωρεά της Εταιρείας των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Οι δύο από αυτές τις συλλογές συνδέονται με ένα κοινό αφηγηματικό νήμα, αποτελούν δηλαδή αντικείμενα ή συλλογές που προστέθηκαν στις συλλογές του μουσείου ως δωρεά από ιδιώτες, ενώ στην περίπτωση του Ναυαγίου των Αντικυθήρων, κομβική στάθηκε η απόφαση των Συμιακών σφουγγαράδων να μην κρατήσουν τα ευρήματα για τον εαυτό τους ή για να τα διακινήσουν στο παράνομο εμπόριο αρχαιοτήτων, αλλά να ειδοποιήσουν τις

αρχές. Το πρόγραμμα δεν πραγματοποιήθηκε τελικά, λόγω δυσκολίας μετακίνησης των παιδιών στην Αθήνα.

Όσον αφορά το Αρχαιολογικό Μουσείο Απειράνθου, αντικείμενο διερεύνησης έγιναν όλες οι συλλογές από πρωτοκυκλαδικά ειδώλια, σκεύη, όπλα, αγγεία κ.τ.λ., καθώς αποτελούν δωρεά από τους κατοίκους του χωριού. Χάρη στον Απεραθίτη Μιχάλη Μπαρδάνη, που τη δεκαετία '60-'70 έκανε έκκληση στους συγχωριανούς του να παραδώσουν τα αρχαιολογικά ευρήματα που είχαν στην κατοχή τους στο ελληνικό κράτος κι όχι σε αρχαιοκάπηλους, δημιουργήθηκε το Αρχαιολογικό Μουσείο της Απειράνθου το οποίο, προς τιμή του Μιχάλη Μπαρδάνη (το 1980, πέντε χρόνια μετά το θάνατό του), πήρε και το όνομά του. Ο Μιχάλης Μπαρδάνης ήταν μαθηματικός ο οποίος είχε παυθεί από τη δημόσια εκπαίδευση λόγω κοινωνικών φρονημάτων. Μετά τα τέλη της δεκαετίας του '50 ζούσε στην Απειράνθο όπου οι λαθρανασκαφές και η αρχαιοκαπηλία ήταν σε έξαρση. Ο σεμνός αυτός άνθρωπος κατάφερε να πείσει τους συγχωριανούς να του παραδίδουν τα αρχαία που έβρισκαν. Το 1962 ο έφορος αρχαιοτήτων Κυκλάδων ιδρύει την Αρχαιολογική Συλλογή Απειράνθου με τα συλλεχθέντα αντικείμενα του Μιχάλη Μπαρδάνη. Η προσφορά, λοιπόν, του σπουδαίου αυτού ανθρώπου για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς καταδεικνύεται ιδιαίτερως σημαντική. Σημαντικό, επίσης, παράδειγμα εθελοντικής προσφοράς για το μουσείο είναι και η περίπτωση του Γιάννη Φλώριου Μπαρδάνη ο οποίος το 2000 πρόσφερε στο μουσείο 135 κομμάτια πρωτοκυκλαδικής εποχής μεγάλης αρχαιολογικής αξίας τα οποία του άφησε τότε ο πατέρας του ως κληρονομιά.

Διαπολιτισμική δυναμική που διακρίνεται στα συγκεκριμένα αντικείμενα: το ζήτημα της προστασίας των αρχαιοτήτων και του σεβασμού που χρειάζεται να επιδεικνύουμε για την πολιτιστική κληρονομιά κάθε λαού αποτελεί ένα θέμα που συνδέεται με ηθικά διλήμματα, αξίες και διαφορετικούς τρόπους κατανόησης της έννοιας της αλληλεγγύης σε ζητήματα πολιτισμού. Σε ποιον ανήκουν οι αρχαιότητες; Τι ρόλο παίζουν σε ζητήματα διαμόρφωσης της ατομικής και συλλογικής μας ταυτότητας; Ποιος έχει το δικαίωμα κτήσης και διαχείρισής τους; Με ποιους τρόπους μπορεί να εκφραστεί αλληλεγγύη ως προς το ζήτημα της προστασίας των αρχαιοτήτων και για ποιους λόγους μπορεί αυτό να είναι σημαντικό; Αυτά είναι τα κεντρικά ερωτήματα που τέθηκαν ως άξονες για τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, οι οποίες ενέπλεξαν τα παιδιά ενεργητικά στην εξέταση αυτών των περίπλοκων ζητημάτων και τη διατύπωση της γνώμης τους ως προς αυτά.

Όνομα μουσειοπαιδαγωγού ή άλλου προσώπου του μουσείου:

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο: Δέσποινα Καλεσοπούλου/αρχαιολόγος-μουσειολόγος.

Αρχαιολογικό Μουσείο Απειράνθου Νάξου: Πέτρος Γεροντής/φύλακας.

Στόχοι

Γνωστικοί-Παιδαγωγικοί:

- Να αντιληφθούν τα παιδιά την πολυσημία των αντικειμένων και τον ρόλο που παίζουν ως σύμβολα στη διαμόρφωση της ατομικής και της συλλογικής μας ταυτότητας.
- Να συνειδητοποιήσουν το μείζον θέμα της προστασίας των αρχαιοτήτων μέσα από την εξέταση του παράνομου εμπορίου και λαθρανασκαφών, αλλά και μέσα από την εθελοντική προσφορά συνανθρώπων μας.
- Να αναπτυχθούν οι δεξιότητες παρατήρησης, ανάπτυξης επιχειρημάτων, ενσυναίσθησης και δημιουργικής έκφρασης των παιδιών.
- Να συγκρίνουν τον ρόλο του μουσείου σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους και συνθήκες και να κατανοήσουν γιατί αυτός έχει αλλάξει στη σημερινή πολυπολιτισμική πραγματικότητα.
- Να αναλύουν, να επεξεργάζονται και να συνθέτουν πληροφορίες, προκειμένου να καταλήγουν σε συμπεράσματα.

Συναισθηματικοί:

- Να ευαισθητοποιηθούν ως προς το σεβασμό που θα πρέπει να επιδεικνύουμε στην πολιτιστική μας κληρονομιά.
- Να καλλιεργηθεί η κοινωνικότητα και το πνεύμα συνεργασίας των παιδιών μέσα από τη συμμετοχή τους σε ομάδες ειδικών.
- Να προβληματιστούν ως προς το ποιος έχει το δικαίωμα κατοχής αρχαιοτήτων.
- Να νιώσουν οι μαθητές χαρά και ικανοποίηση από τα αποτελέσματα των εργασιών τους.
- Να ενεργοποιήσουν τη φαντασία και την περιέργειά τους ως προς τη χρήση διαφόρων αντικειμένων/εκθεμάτων του μουσείου.

Κιναισθητικοί:

- Να φωτογραφίσουν τα αντικείμενα που τους συγκίνησαν ή τους εντυπωσίασαν.
- Να κατασκευάσουν το δικό τους μουσείο, χρησιμοποιώντας διάφορους σημειωτικούς τρόπους, όπως τον γραπτό και προφορικό λόγο, τη ζωγραφική, το τραγούδι, κτλ. και να παρουσιάσουν τα εκθέματά τους, χρησιμοποιώντας και το σώμα τους κι εξωγλωσσικά στοιχεία.

Διαπολιτισμικοί στόχοι:

- Εμπεριέχονται στους δύο πρώτους συναισθηματικούς στόχους που αναγράφονται πιο πάνω.

Σύνδεση με Πρόγραμμα Σπουδών

Το σχολείο είχε ήδη εμπλακεί σε Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας με τίτλο «Δεν υπάρχουν, συνυπάρχω». Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος οι μαθητές εκπόνησαν πρότζεκτ e-twinning με σχολείο της Κύπρου με θέμα τον εθελοντισμό και την αλληλεγγύη. Λόγω αυτής της συνεργασίας το σχολείο ζήτησε από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο το σχέδιο εργασίας που θα υλοποιούσαν να είχε ως θέμα την αλληλεγγύη και τον εθελοντισμό. Ακόμη και μετά τη διακοπή συνεργασίας με το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, το σχολείο παρέμεινε σε αυτό το θέμα στη συνεργασία του με το Αρχαιολογικό Μουσείο Απειράνθου.

Επίσης, το πρόγραμμα συνδέεται με το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας (παραγωγή γραπτού λόγου, επιχειρηματολογία, περιγραφή αντικειμένου, ενότητα για τον εθελοντισμό).

Δράσεις

Στη διάρκεια της ημερίδας του ΑΠΘ (11 Ιανουαρίου 2014, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, Αθήνα) έγινε η πρώτη συνάντηση και συνεργασία της εκπαιδευτικού Ειρήνης Ζαζάνη και της αρχαιολόγου-μουσειολόγου Δέσποινας Καλεσοπούλου και αποφασίστηκε από κοινού το πλαίσιο της δράσης και η διαπολιτισμική του διάσταση. Για το διάστημα ενός μήνα οι εμπλεκόμενες στο πρόγραμμα είχαν συχνή διαδικτυακή επικοινωνία, προκειμένου να διαμορφωθεί το πρόγραμμα με βάση το προφίλ των μαθητών και να συνδεθεί με άλλες σχετικές με την έννοια της αλληλεγγύης δράσεις που έκανε το σχολείο. Η κυρία Καλεσοπούλου πρότεινε τις δράσεις προετοιμασίας για την επίσκεψη, απέστειλε υλικό από ιστοσελίδες και άρθρα για την κατάλληλη προετοιμασία των εκπαιδευτικών και των μαθητών και διαμόρφωσε τους στόχους του εκπαιδευτικού προγράμματος σε συνεργασία με την εκπαιδευτικό του σχολείου. Στη συνέχεια, το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο ολοκλήρωσε τον σχεδιασμό του προγράμματος που θα πραγματοποιούνταν κατά την επίσκεψη στο μουσείο.

Η πρώτη δράση πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 24 Ιανουαρίου 2014, διάρκειας τριών ωρών. Οι μαθητές χωρισμένοι σε ζευγάρια, μίλησαν για τα αγαπημένα τους αντικείμενα, τα οποία είχαν φέρει στην τάξη (π.χ. πότε τα απέκτησαν, αν τους τα χάρισε κάποιος, ποια η χρήση τους, με τι τα έχουν συνδέσει, πόσα χρόνια τα έχουν, κτλ). Μετά, χωρίστηκαν σε τετράδες (λόγω του αριθμού των παιδιών δημιουργήθηκαν 3 ομάδες των τεσσάρων ατόμων και δύο ομάδες των πέντε), στις οποίες προσπαθούσαν να μαντέψουν, βάσει των αντικειμένων που είχε

φέρει ο καθένας, γιατί αποτελούν τα αγαπημένα του αντικείμενα, καθώς και στοιχεία για τον χαρακτήρα και την προσωπικότητά του. Έπειτα, ο κάθε μαθητής έφτιαξε αντιπροσωπευτική λεζάντα για το αντικείμενό του, χρησιμοποιώντας χρωματιστά χαρτόνια και μαρκαδόρους. Στη συνέχεια, οι τετράδες ή πεντάδες εξέθεσαν τα αντικείμενά τους στα θρανία, δημιουργώντας έτσι ένα υποτυπώδες δικό τους μουσείο. Μάλιστα, έδωσαν κι έναν τίτλο η κάθε ομάδα για το δικό της μουσείο. Στη συνέχεια, οι ομάδες όρισαν ένα μέλος τους ως ξεναγό, ο οποίος θα ξεναγούσε την υπόλοιπη τάξη στα εκθέματα της ομάδας του. Εδώ δόθηκαν στα παιδιά γραπτώς οι εξής οδηγίες: *Από κοινού με τον ξεναγό σας η κάθε ομάδα να κρατήσετε σημειώσεις για το πώς εκείνος/-η θα παρουσιάσει στους υπόλοιπους τα αντικείμενά σας, χωρίς απαραίτητα να αναφέρει σε ποιον ανήκει το καθένα. Εδώ πρέπει στην αφήγησή σας να εξηγήσετε γιατί είναι σημαντικό να διαφυλαχθούν αυτά τα αντικείμενα. Να προσέξετε το περιεχόμενο και τον τρόπο παρουσίασης. Η ξενάγηση πρέπει να είναι ελκυστική και κατατοπιστική, ώστε οι επισκέπτες να θέλουν να τα ξαναεπισκεπτούν. Οι επισκέπτες πρέπει να κρατήσουν σημειώσεις (τι τους άρεσε, τι τους συγκίνησε, τι βρήκαν χιουμοριστικό, αν έχουν απορίες να τις εκφράσουν, να ασκήσουν κριτική, αν συμφωνούν με την αξία των αντικειμένων όπως την παρουσίασε ο ξεναγός; κτλ). Στο τέλος να ψηφίσετε την καλύτερη ξενάγηση.* Τα παιδιά ανταποκρίθηκαν στους ρόλους τους με μεγάλη επιτυχία και σοβαρότητα.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες μιλούν για τα αγαπημένα τους αντικείμενα σε ζευγάρια

Οι μαθητές και οι μαθήτριες
μαντεύουν τους λόγους επιλογής
των αγαπημένων αντικειμένων
των συμμαθητών τους

Το κάθε παιδί φτιάχνει
αντιπροσωπευτική λεζάντα για το
αντικείμενό του, χρησιμοποιώντας
χρωματιστά χαρτόνια και μαρκαδόρους

Οι ομάδες εκθέτουν τα αντικείμενά
τους στα θρανία, δημιουργώντας έτσι
ένα υποτυπώδες δικό τους μουσείο

Οι ομάδες ορίζουν ένα μέλος τους ως ξεναγό, ο οποίος ξεναγεί την υπόλοιπη τάξη στα εκθέματα της ομάδας του

Έπειτα και από την ψηφοφορία της καλύτερης ξεναγήσης, είχαμε κανονίσει με τη διευθύντρια, χωρίς να το ξέρουν οι μαθητές, να μπει στην τάξη και να μας επιπλήξει για τη φασαρία. Μάλιστα, κι αυτό ήταν το πιο συνταρακτικό για τους μαθητές, η διευθύντρια πήρε τα αντικείμενά τους, λέγοντας ότι δεν επιτρέπονται στο σχολείο κι ότι τους κάνει κατάσχεση. Οι μαθητές βίωσαν, λόγω της απώλειας αυτής, συναισθήματα έντονης λύπης, στρες και θυμού απέναντί μας (πραγματοποιήθηκε καταιγισμός συναισθημάτων). Είπαν, μάλιστα, πολλοί ότι ήταν σαν να έχαναν την ίδια τους την ταυτότητα. Αφού οι μαθητές κατάλαβαν ότι ήταν σκηνοθετημένο το επεισόδιο με τη διευθύντρια, μεταφέραμε αυτήν την απώλεια για αντικείμενα σε τοπικό επίπεδο, καθώς τους θέσαμε το ερώτημα: «Μήπως καλύτερα να δώσουμε την Πορτάρα της Νάξου στο εξωτερικό και στη θέση της να φτιαχτούν ξενοδοχειακές μονάδες κι εστιατόρια/καφετέριες;». Το ερώτημα πυροδότησε

έντονο διάλογο, καθώς το σύνολο των μαθητών διαφώνησε με την ανωτέρω άποψη. Στη συνέχεια, μεταφέραμε τη σύνδεση αυτή των αγαπημένων μας αντικειμένων με την ίδια μας την ταυτότητα σε εθνικό επίπεδο, δηλαδή στα μάρμαρα του Παρθενώνα τα οποία εκλάπησαν από τον Έλγιν.

Η δεύτερη δράση πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 29 Ιανουαρίου σε μία διδακτική ώρα, κατά τη διάρκεια της οποίας οι μαθητές παρακολούθησαν εντεκάλεπτο απόσπασμα από την εκπομπή «Η Μηχανή του Χρόνου» με τίτλο «Η άγνωστη ζωή του λόρδου Βύρωνα» σχετικά με το πώς αντέδρασε ο Λόρδος Βύρωνας όταν πληροφορήθηκε την κλοπή των μαρμάρων του Παρθενώνα από τον Έλγιν. Τα παιδιά απάντησαν σε ζευγάρια σε φύλλο εργασίας που είχε δοθεί. Ακολούθησε συζήτηση, την οποία συνδέσαμε και με την προηγούμενη δραστηριότητα. Το συμπέρασμα, στο οποίο κατέληξαν οι ίδιοι οι μαθητές, είναι ότι οι αρχαιότητες παίζουν σημαντικό ρόλο για την ίδια μας την ταυτότητα, τόσο την ατομική όσο και τη συλλογική, ενώ η συζήτηση επεκτάθηκε και στην αρχαιοκαπηλία και τις λαθρανασκαφές.

Σε συνέχεια αυτής της δράσης, πραγματοποιήθηκε στις 7 Φεβρουαρίου σε μία διδακτική ώρα ένας καταιγισμός ιδεών για τον ρόλο του μουσείου σήμερα σε αντίστιξη με τον 19ο αιώνα (τι ρόλο μπορεί να παίξει σήμερα ένα εθνικό μουσείο στην πολυπολιτισμική κοινωνία που ζούμε!).

Η τρίτη δράση έλαβε χώρα την Πέμπτη 27 Φεβρουαρίου σε δύο συνεχόμενες διδακτικές ώρες, κατά τη διάρκεια των οποίων οι μαθητές παρακολούθησαν το βραβευμένο ντοκιμαντέρ «Τυμβωρύχοι των θεών και της Ιστορίας μας». Το ντοκιμαντέρ πραγματεύεται το φαινόμενο του παράνομου εμπορίου αρχαιοτήτων και λαθρανασκαφών, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, ενώ, παράλληλα, αφηγείται, με πρωτοβουλία του δημοσιογράφου Ν. Ζηργάνου, την επιστροφή χρυσού Μακεδονικού στεφανιού, προϊόν παράνομης αγοραπωλησίας, από το μουσείο Γκετί στην Ελλάδα. Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, απάντησαν σε σχετικό φύλλο εργασίας, το οποίο αποτέλεσε κι αφορμή για να εκφράσουν σχετικούς προβληματισμούς.

Η τέταρτη δράση πραγματοποιήθηκε στις 26 Μαρτίου σε μία διδακτική ώρα, όπου οι μαθητές πραγματεύτηκαν δύο γραπτά κείμενα, ένα δημοσίευμα του αρχαιολόγου Στέλιου Λεκάκη για την αρχαιοκαπηλία στις Κυκλάδες, και απόσπασμα σχετικό με τον πλειστηριασμό αρχαιοτήτων από τις «Δοκιμές» του Σεφέρη. Επειδή το κείμενο του Λεκάκη είναι εκτενές, ασχοληθήκαμε μόνο δύο ενότητες: «Η συμβολή της φωτισμένης Εσπερίας» και «Η θέση των τοπικών κοινωνιών».

Η πέμπτη δράση έλαβε χώρα την Τρίτη 8 Απριλίου (2 διδακτικές ώρες), όπου στο εργαστήρι Πληροφορικής οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, επισκέφθηκαν την

ιστοσελίδα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου και μελέτησαν το Ναυάγιο των Αντικυθήρων: η κομβική απόφαση των σφουγγαράδων να ειδοποιήσουν τις αρχές για τα αρχαία ευρήματα και οι υπεράνθρωπες και γεμάτες αυτοθυσία προσπάθειες που κατέβαλαν για την ανέλκυση του ναυαγίου ανέδειξαν την αλληλεγγύη τους απέναντι στη συλλογική ταυτότητα και τον εθνικό πολιτισμό. Παράλληλα, τα παιδιά μελέτησαν τη δραστηριότητα των εθελοντών φίλων του Μουσείου, ενώ σε ομάδες έπαιξαν το παιχνίδι του αρχαιολόγου.

Δυστυχώς, το σχολείο μας υπεβλήθη σε κάποιες δύσκολες δοκιμασίες, ώστε στα μισά του προγράμματος αναγκαστήκαμε να αλλάξουμε μουσείο συνεργασίας λόγω δυσκολίας μετακίνησης στην Αθήνα. Επομένως, η συνεργασία μας με το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο δεν ολοκληρώθηκε και επισκεφτήκαμε τελικά το Αρχαιολογικό Μουσείο Απειράνθου Νάξου.

Επίσκεψη στο μουσείο:

Οι μαθητές επισκέφτηκαν στις 7 Μαΐου το Αρχαιολογικό Μουσείο «Μιχάλης Μπαρδάνης» στην Απείρανθο Νάξου. Για τη σημαντική προσφορά του Μιχάλη Μπαρδάνη και του Γιάννη Φλώριου Μπαρδάνη μίλησε στην ομάδα ο υπεύθυνος του μουσείου, ο φύλακας Πέτρος Γεροντής. Περιέγραψε στα παιδιά με γλαφυρότητα, στην απεραθίτικη διάλεκτο, πολλές σημαντικές λεπτομέρειες που αφορούσαν την προσφορά αυτών των δύο σεμνών και σπουδαίων ανθρώπων. Η δομή του εκπαιδευτικού προγράμματος στο μουσείο περιλάμβανε γνωριμία και εξοικείωση των μαθητών και μαθητριών με το Αρχαιολογικό Μουσείο και τις συλλογές του και διεξαγωγή συζήτησης με τον υπεύθυνο του μουσείου. Τα παιδιά υιοθέτησαν αρχικά τον ρόλο δημοσιογράφων που παίρνουν προφορική συνέντευξη από τον φύλακα και πληροφορήθηκαν ότι το μουσείο δημιουργήθηκε χάρη στην εθελοντική προσφορά των κατοίκων της Νάξου. Έπειτα, χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες ειδικών, τους Παρατηρητές, τους Εθελοντές, τους Καλλιτέχνες και τους Αρχιτέκτονες. Σκοπός των Παρατηρητών ήταν να καταγράψουν τα ευρήματα του μουσείου. Οι Εθελοντές έπρεπε να εξηγήσουν τη σημασία της εθελοντικής πράξης των συγκεκριμένων Απεραθιτών να δωρίσουν τα αρχαιολογικά ευρήματα στην πολιτεία και να μην τα πουλήσουν. Οι Καλλιτέχνες έπρεπε να εκφράσουν τα συναισθήματά τους από αυτήν την επίσκεψη είτε ζωγραφίζοντας είτε γράφοντας κάποιο τραγούδι. Τα παιδιά αυτής της ομάδας έκαναν και τα δύο. Τέλος, οι Αρχιτέκτονες έπρεπε να σκεφτούν τρόπους, ώστε το μουσείο να γίνει ελκυστικό για τους ανθρώπους. Έτσι, η κάθε ομάδα δημιούργησε τη δική της αφίσα-πολυτροπικό κείμενο, στο οποίο αποτύπωναν τις σκέψεις και τα συμπεράσματά τους και την οποία παρουσίασαν στην ολομέλεια.

Ο υπεύθυνος φύλακας του Αρχαιολογικού Μουσείου Απειράνθου πληροφορεί τους μαθητές και τις μαθήτριες για την ιστορία και τη συλλογή του μουσείου

Οι ομάδες «ειδικών» εργάζονται

Οι ομάδες δημιουργούν τα δικά τους πολυτροπικά κείμενα-αφίσες με τα συμπεράσματα της εργασίας τους

Διάρκεια δράσης: από 11/1/2014 έως 10/5/2014

Μαθησιακοί πόροι: διαδίκτυο, φωτογραφίες, φύλλα εργασίας, ντοκιμαντέρ, χαρτόνια, μαρκαδόροι, προσωπικά αντικείμενα μαθητών.

Μέθοδοι και τεχνικές: ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, τεχνική jigsaw (ομάδες ειδικών), μαιευτική και διερευνητική μέθοδος, βιωματική προσέγγιση, θύελλα ιδεών, διάλογος.

Δράση με σαφή διαπολιτισμικό χαρακτήρα: Η ομαλή συνεργασία των παιδιών μεταξύ τους. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι μαθητές επέδειξαν ομαδοσυνεργατικό πνεύμα τόσο στις μικρές ομάδες μεταξύ τους όσο κι ως σύνολο. Δεν παρατηρήθηκε καμία προστριβή μεταξύ τους, γιατί, όπως συχνά έλεγαν με τον δικό τους τρόπο, δούλευαν για κοινό σκοπό, γι' αυτό κι έπρεπε μεταξύ τους να υπάρχει αλληλοβοήθεια και συμπαράσταση.

Θεωρητικές αρχές που εφαρμόστηκαν:

- Καλλιτεχνικές, δημιουργικές και βιωματικές δραστηριότητες ως απαραίτητα στοιχεία για να αντιληφθούν τη σημασία του μουσείου,
- Σημασία οπτικοακουστικού υλικού στη δόμηση της νέας γνώσης,
- Η θεωρία/πληροφορία πρέπει να αποτελεί αντικείμενο κριτικής συζήτησης και διαλόγου και να συνδέεται με πράξεις κι εφαρμογές, προκειμένου να εδραιώνεται ως κεκτημένη γνώση στο παιδί,
- Η μάθηση πρέπει να ενεργοποιεί και το συναίσθημα,
- Τα μαθησιακά οφέλη μεγιστοποιούνται για τους μαθητές όταν συνεργάζονται σε ομάδες,
- Είναι σημαντικό να προετοιμάζουν οι εκπαιδευτικοί τους μαθητές πριν την επίσκεψη στο μουσείο, ώστε τα παιδιά να εντάσσουν τα εκθέματα σε συγκεκριμένο πλαίσιο.

Αξιολόγηση

Έπειτα από παρατήρηση και συζήτηση με τους μαθητές, προέκυψε ότι τα παιδιά αποκόμισαν σημαντικά οφέλη. Απόλαυσαν ιδιαίτερα τη συνεργασία τους σε ομάδες, κάτι που δεν έχουν την ευκαιρία να το κάνουν συχνά στο σχολείο λόγω της ύλης που πρέπει να καλυφθεί. Επιπλέον, μπόρεσαν να εκφράσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους δημιουργικά κι ελεύθερα. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στο πρόγραμμα συμμετείχαν ευχάριστα και αποδοτικά όλοι οι μαθητές, ανεξάρτητα από το επίπεδο της γλωσσικής τους ευχέρειας. Τέλος, το ίδιο το θέμα τους κινητοποίησε να συμμετάσχουν ενεργητικά σε όλα τα στάδια του προγράμματος.

Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί χάρηκαν με την αλληλεπίδραση των μαθητών και την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητάς τους.

Τέλος, ο υπεύθυνος του μουσείου έδειξε εξαιρετική προθυμία να απαντήσει στις ερωτήσεις των μαθητών. Κατάφερε μέσα από τις ιστορίες του και το κλίμα οικειότητας που καλλιέργησε να μεταδώσει στα παιδιά την ίδια συγκίνηση και υπερηφάνεια που ένιωθε κι ο ίδιος για τις εθελοντικές πράξεις των συντοπιτών του.

Ένα σημαντικό αποτέλεσμα του προγράμματος είναι ότι από τώρα προγραμματίζουμε για την επόμενη σχολική χρονιά να πραγματοποιήσουμε, ανεξάρτητα από την ένταξη σε κάποιο εξωσχολικό πρόγραμμα, ανάλογη δραστηριότητα επεκτείνοντας το πεδίο δράσης και στα άλλα μουσεία της Απειράνθου. Πιστεύουμε ότι ένα από τα σπουδαιότερα μαθήματα που μπορούμε να δώσουμε στους μαθητές μας είναι να τους βοηθήσουμε να ερευνήσουν θέματα γύρω από τον τόπο στον οποίο ζουν και, εν τέλει, να τον αγαπήσουν. Γνωρίζοντας τον τόπο τους θα καταλάβουν ότι όλα αυτά τα όμορφα δημιουργήματα που βλέπουν γύρω τους έχουν γίνει με πολλούς αγώνες, προσπάθειες και θυσίες και χρειάζονται αγάπη και προσφορά για να διατηρηθούν για τις επόμενες γενεές.

Όσον αφορά τις δυσκολίες του προγράμματος, αυτές εντοπίστηκαν στη χρονική πίεση να ενταχθεί το «μουσείο» στο σχολικό πρόγραμμα και στο ότι το σχολείο μας υπεβλήθη φέτος σε τόσο δύσκολες δοκιμασίες.